

МИСТЕЦЬКІ ПОСТАТІ

УДК 75.71:161.2

Христина **Береговська**

кандидат мистецтвознавства, викладач
кафедри історії і теорії мистецтва ЛНАМ
<https://orcid.org/0000-0001-8477-9522>

Тема лабіринту у творчості Василя Курилика: спроба інтерпретації та тлумачення

Анотація. Метою роботи є проаналізувати поняття лабіринту у творчості Василя Курилика, шляхом інтерпретації та тлумачення з'ясувати семантично-філософське навантаження у визначених творах: «Перед-Лабіринт» / «Pre-maze» (1953), «Лабіринт» / «The maze» (1953), «Вихід з Лабіринту» / «Out of the Maze» (1971) і «Лабіринт» / «The Maze» (1972). Для вирішення поставлених завдань використано загальнонаукові й міждисциплінарні методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення та компаративний метод. Наукова новизна одержаних результатів полягає у мистецтвознавчому аналізі семантичної та художньо-стилістичної концепції лабіринту у творчості В. Курилика як однієї з фундаментальних тем, через яку він порушував наболілу проблему «авторської самотності» та особистісної ідентичності.

Канадсько-український художник Василь Курилик (1927–1977) у своїй малярській творчості порушував низку соціально-психологічних тем, однією з яких була тема особистості у суспільстві. Розв'язуючи проблему особистості, він звернувся до концептуальної форми вираження конотації лабіринту, до якої зверталися сотні мистців у різні епохи, різними способами та методами.

Василь Курилик завжди цікавився проблемою автентичності особистості, зокрема, етнічної автентичності, намагаючись знайти власний зміст і усвідомити себе у світі. Він завжди почував себе вихідцем з ілюзорно-механічного сконструйованого світу буденних речей, який за своїми лаштунками був порожній. Мистець прагнув зрозуміти себе, свою

унікальність у світі буття, намагаючись усвідомити своє місце і покликання. Саме слово «лабіринт» пов'язане з назвою подвійної сокири «лабриса». Власне, за зразком лабриса будував свої лабіринти на полотні В. Курилик, для якого «Лабіринт» – це шлях пошуку себе. Це система координат без визначених точок, сітка, заповнена спорадичними сюжетами суцільних трагізмів і переживань. Лабіринт – це закуйовджений клубок подій із загубленим вектором входу і виходу.

Ключові слова: лабіринт, творчість, психологічне навантаження, тлумачення, інтерпретація.

Постановка проблеми. Канадсько-український художник Василь Курилик (1927–1977) у своїй малярській творчості порушував низку соціально-психологічних тем, однією з яких була тема особистості у суспільстві. Розв'язуючи проблему особистості, він звернувся до концептуальної форми вираження конотації лабіринту, до якої зверталися сотні мистців у різні епохи, різними способами та методами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найважливішим джерелом дослідження життя і творчості Василя Курилика для нас є автобіографія художника, яку він почав писати у двадцятирічному віці й корегував до 1973 р., коли її видав Корнельський Університет під назвою «Someone With Me» / «Зі мною ще хтось» [14] спочатку машинописом, як матеріал для навчання на курсі психології, фактично як тематичне дослідження «мученика – творчого генія», а пізніше першим виданням 1973-го та другим, із певними змінами, 1988-го. Історію свого життя В. Курилик писав з метою краще пояснити свої фізичні та емоційні проблеми на прохання лікаря-психіатра, до якого звернувся ще у Вінніпезі під час студентських студій.

Друге за важливістю джерело біографічної інформації про В. Курилика – дослідження Патриші Морлі, яка об'їздила по слідах митця у пошуках інформації Канаду, Англію та Ірландію, провівши понад 300 інтерв'ю з близькими, друзями та знайомими художника.

Патришія Морлі у виданні «Kurelek: a biography» [9] доводить значний вплив складних особистісних батьківсько-синівських сто-

сунків на самовизначення художника, відтак – на ідентифікацію його приналежності. Ця біографічна монографія стала для нас фактографічною картою, якісним подієвим орієнтиром, який допоміг з'ясувати чимало життєвих обставин і передумов, які вплинули на змістову та тематичну канву його малярства. Окрім біографічної розвідки, дослідниця окремим аспектом порушувала проблему батьківсько-синівських стосунків як наскрізну тему, яку мистець «вшивав» у сюжет своїх картин і які були барометром його психоемоційних станів.

До нових досліджень про життя і творчість В. Курилика можна зарахувати працю Kear A. «William Kurelek Life and Work» [8], де автор радше синтезує вже написані дослідження, вибираючи найцікавіші факти та впізнавані твори художника, підкріплюючи новими відомостями від родичів В. Курилика та актуалізуючи оновлені переліки його виставок, подорожей, біографічних і бібліографічних довідок. Це дослідження спрямоване на удосуплення мистецтва В. Курилика для широкого кола сучасних читачів.

Психоаналітичний підхід до аналізу малярства В. Курилика застосував J. Harris [5], який обрав найскладніші, «темного» англійського періоду твори В. Курилика, які стали відкритими «мапами прочитання» у розкритті його творчої біографії. На думку J. Harris, мистецтво В. Курилика мало міцний і надійний стержень канадської свідомості [5]. У подібному контексті бачив мистецтво М. Курилика дослідник Howard R. у праці «Psychiatry in pictures. William Kurelek (1927–1977)» [6]. До теми Лабіринту у творчості В. Курилика, зокрема короткого аналізу його відомого твору «Лабіринт» / «The maze» (1953), зверталися дослідники G. Jungels [7], J. Harris [5], K. Morris [11], G. Murphy [12].

Виклад основного матеріалу. Перша згадка про лабіринт зустрічається ще в Геродота 425 р. до н.е. у книзі «Історія», де він описав велетенський фаюмський лабіринт як найдавніший заупокійний храм. Серед чотирьох античних лабіринтів найдавнішим є критський лабіринт, образ якого ліг в основу не одного образотворчого чи музичного сюжету. Знаком початкового лабіринту з прадавніх часів був хрест, з якого розходилися множинні лінії, утворюючи

безконечну систему. В лабіринті В. Курилика хрест уособлюється постаттю людини з множинними лініями життя.

Саме слово «лабіринт» пов'язане з назвою подвійної сокири «лабриса». Власне, за зразком лабриса будував свої лабіринти на полотні В. Курилик, для якого «Лабіринт» – це шлях пошуку себе. Це система координат без визначених точок, сітка, заповнена спорадичними сюжетами суцільних трагізмів і переживань. Лабіринт – це закуйовджений клубок подій із загубленим вектором входу і виходу. Курилик є автором чотирьох лабіринтів: «Перед-Лабіринт» / «Pre-maze» (1953), «Лабіринт» / «The maze» (1953), «Вихід з Лабіринту» / «Out of the Maze» (1971) і «Лабіринт» / «The Maze» (1972). У кожному з його лабіринтів епіцентром є інтровертна в процесі пошуку людина. Відтак, для нас важливо проаналізувати поняття лабіринту в його творчості, на підставі інтерпретації та тлумачення з'ясувати семантично-філософське навантаження у визначених творах.

Перші два твори «Перед-Лабіринт» / «Pre-Maze» (1953), «Лабіринт» / «The Maze» (1953) художник створив у госпіталі Maudsley в Англії. Як вже відомо, основна причина перебування В. Курилика в Maudsley його важкий психічний стан, спровокований жорстокою поведінкою батька. У психіатрії така поведінка має назву «психічна і ментальна ганьба». У творі «Про-Лабіринт» / «Pre Maze» мистець показує себе з обличчям із зашитими очима, вустами та вухами, замкнений у круглій кімнаті з десятками замуrowаних дверей, він біжить по колу, намагаючись вибратись. Важливими елементами композиції є годинник із стрілкою на позначці «4» і порожнє крісло, а ще сотня слідів на підлозі, протоптаних загубленим художником. Цей твір став протестом проти численних жорстоких знущань батька, який постійно в дитинстві називав його не інакше як «глухий, німий і сліпий», беззастережно відкидаючи бажання сина стати художником, що спричинило суттєвий комплекс деперсоналізації [10, с. 30].

Твір «Лабіринт» / «The Maze» (1953) художник намалював за шість тижнів (від лютого по серпень) 1953 року і назвав «пиктографічним пакуванням в одному творі всіх своїх емоційних проблем» [9, с. 89]. У цьому творі

мистець показує життєвий шлях 26-річної особи, регістрами синтезований в його черепі. Автор ототожнює себе з білим щуром, який заплутався сам в собі і в страшних конвульсіях бореться із пресом думок двох світів (внутрішнього і зовнішнього), що рухаються всупереч один одному. Це свідчить про інтровертність художника, який показував сюжети з підсвідомості, оперті на пережиті драми з дитинства та юності, що залишили болючі борозни у його психіці.

У картині «Лабіринт» В. Курилик гротескно втілює гуашшю на папері «психологічний автопортрет», де зобразив всі власні жахи, з якими зіткнувся, виростаючи у важких умовах ферми [3, с. Е 6].

Цей твір – власний спосіб демонстрування злоби і горя мистця, де безнадія зображена у вигляді скрученого білого щура, майбутнє – як атомна бомба, релігія – як хробак, що пожирає Розп'яття, дружба – як піддослідна жаба під електричним струмом, хоробрість – людина в намаганні розбити цегляну стіну [12, с. 455]. Лабіринт В. Курилика порівнюють з мистецтвом С. Далі, який показує його внутрішні розумові та духовні турбулентності [13, с. 19].

В одному творі В. Курилик зібрав усі свої емоційні проблеми і страждання, відобразив увесь свій розпач, умістивши це у п'ять секцій свого життя: несприйняття його в дитинстві як особистості, страхи війни, страх сексуальних утисків, соціальна тривога і «музей безнадій» [5, с. 973].

Василь Курилик мав страх апокаліпсису і багато задумувався про ядерний голокост. Він ділився роздумами зі своїм лікарем, професором психіатрії Единбурзького університету в Шотландії Morris Carstairs. Останній називав Курилика Ієронімом Босхом (1459-1516) свого часу, який зумів повернути своє невинне око від реальності нічних жахів до загрози ядерного знищення [5, с. 973].

Д-р. Morris Carstairs, який лікував Курилика протягом його госпіталізації у госпіталі Недерн/Nethern, вважав, що його Лабіринт – це його череп, закручений у завиток, наповнений нічними мареннями, фантазіями, страхом пастки і безпомічності без можливості втечі. Мистецтво було його єдиним засобом комунікації. А В. Курилик, натомість, говорив про

свого лікаря: «Він затиснув крила, посадив у клітку і повісив на гачок» [7, с. 148].

У лікарні Недерн/Nethern В. Курилик отримав окреме скромне студіо, де намалював свої наступні шедеври – «Нічні марення» / «Nightmare» (1952), «Дитячі ігри в Західній Канаді» / «Children's Games in Western Canada» (1952) і завершив свій «Лабіринт» / «The Maze» (1953), про який вже згадувалося. У першому творі В. Курилик показує свій шлях до власної самоповаги через нелегкі психічні тортури, які мистець чинив над собою. Нелегкими тортурами були його нічні марення. Тут він зображає боротьбу власних думок зі спокусами. Зобразив себе у вигляді людини, що лежить на лікарняному ліжку, одягнена в гамівну сорочку, а по ній топчуться монстри. Протягом десятка років В. Курилик співіснував у своїх снах із цією особою, і тільки в Англії він зумів з нею розпрощатися. У графічному творі досить символічним є зображення миші, яка біжить по краю каструлі, шукає вибір між вогнем і окропом. Автор асоціює цю мишу із собою, оскільки завжди стояв перед дилемою вибору в ситуації відсутності цього вибору, особливо коли вибирав дружбу за відсутності дружби [6, с. А2].

Для В. Курилика людський мозок має три види *trompe l'oeil* – обманутої реальності, де око «підв'язане» під реальність і реакцію, яку ця реальність викликає: в душі, на обличчі, на папері. Дослідниця Lang's вважає, що людський мозок складається із системи кабінетів, наповнених різними сортами думок, інтересів і метафор. Згідно Lang's, можна проаналізувати твір В. Курилика «Лабіринт», який саме і портує метафоричні думки, які його турбували і які він укладав у окремі кімнати, переповнені страхами, звабами і безнадією. Кожен реєстр тяжіє непідйомною для роздумів інформацією його минулого, теперішнього і майбутнього, своєрідний архів його думок: абстракція і символічні виклики [11]. А Зигмунд Фройд довів, що в інших ділянках психіки намагання людини забути незручну чи небажану думку тільки глибше заганає її в нетрі підсвідомого, звідки вона виривається з більшою непереможною і настирливою силою у найнесподіваніших формах.

Прикладом намагання вирватися з лабіринту й розірвати замкнене коло є твір «Вихід з

Лабіринту» / «Out of the Maze» (1971), де художник зображає свою щасливу родину в процесі молитви за спільним скромним обідом на тлі настроєвого пейзажу. Цей краєвид – це реальне середовище його дитинства, проведеного у Стонволі, Манітоба. Озеро, яке автор зображає на картині, – це озеро з його дитинства, яке ми часто бачимо у творах серій «A Prairie Boy's Winter» (1973) і «A Prairie Boy's Summer» (1974). Тут автор показує свою щасливу родину, яку він «отримав» як результат психічного одужання. Про гармонію його життя говорять злагожені чисті кольори, геометрично випрацьована центрична композиція – лінійність горизонтальних планів, перспектива. Кожен елемент у роботі заточений під заданий художником ритм життя. Єдиний доказ його трагічного минулого – це фрагмент сухого чортополоху/колючки, яка вітром закотилася у траву. В середині цього фрагменту ми спостерігаємо спроектований геометричний лабіринт, по якому мистець вибрався у світ щасливого життя.

За словами дружини Джин Курилик, з моменту одруження він був досконалим чоловіком, перфекціоністом у всьому, порядком у речах допомагав триматися у психологічному тонусі. Однак у родині були свої правила, важливо було говорити про проблеми і просто мати довгі розмови, які виводили мистця із темних задвірків його «потойбічної» уяви. Проте, бували стани, коли художник ставав надто злим і виливав фізично цю злість на родину. Однак священники заспокоювали їх, мовляв, «не потрібно його боятися, бо він є дуже близький до Бога» [4, с. 13].

Тема Куриликового Лабіринту викликала жваве зацікавлення у кінематографі ще за життя мистця. 1969 року режисер Robert M. Young на прохання професора James Maas Cornell University зняв короткий фільм «Лабіринт» / «The maze», де основний фокус був на мистецькому зростанні художника на ґрунті психоемоційних зривів. За словами самого художника: «Лабіринт – це синтез подій, які вирували у мене в голові, це історія мого життя, але не така історія, яку звикли розповідати при каміні, відпочиваючи, це історія про виняток, виняток, яким був завжди я сам. Я у сні проживав інше життя, я багато спав. У моїй голові жили дві реальності, з якими я не міг собі дати раду. Я

вирішив позбутися однієї з них. Я був надто чутливий, може навіть більше, подібно, як дівчата. Я навіть у дитинстві бавився ляльками з моєю сестрою Вінні, що дуже не подобалося моєму татові, він був постійно мною незадоволений, адже я не був вправний ні з кіньми, ні з трактором, ні з авто» (слова В. Курилика з уривку фільму «The maze», 1969 р.).

За словами батька, В. Курилик відразу відрізнявся від двох молодших дітей, на нього він покладав найбільші надії, однак найстарший син не зміг їх втілити. Всі негаразди родини гостро позначилися на творчій особистості В. Курилика, особливо ті, що стосувалися безпосередньо батька: перша пожежа, перша сварка з батьком через демонічні дитячі малюнки на піддашші хати, перша «велика депресія», кілька фатальних переїздів. Такі стани сам художник коментував так: «Усе життя почувався як дитина, яка терпить біль від свого тата, роздвоюючись між двома крайнощами – ненависті і поклоніння» [5, с. 973].

Вивчаючи проблему особистості, орієнтиром мав кризу культурної ідентифікації цієї особистості, а саме – процес і контекст, у якому ця особистість перебувала. Маркером поняття також була бінарна сполука «ми-вони». Якщо проектуватися на концепцію психологічної ідентифікації за Е. Еріксоном, побудовану на основі розвитку ідеї психоаналізу, виділяємо чотири конотації: «свідоме» сприйняття власного Я, «несвідоме стремління цілісності особистості», «приховані дії еґо-синтезу» та «внутрішня солідарність й ідентифікація з ідеалами групи», в якому завжди був важливий і вирішальний контекст особистості [1].

Василь Курилик завжди цікавився проблемою автентичності особистості, зокрема, етнічної автентичності, намагаючись знайти власний зміст і усвідомити себе у світі. Він завжди почував себе вихідцем з ілюзорно-механічного сконструйованого світу буденних речей, який за своїми лаштунками був порожній. Мистець прагнув зрозуміти себе, свою унікальність у світі буття, намагаючись усвідомити своє місце і покликання. Автентичність загалом ділимо на суб'єктивну та об'єктивну, як екзистенційну поставу – усвідомлення себе у світі, де спочатку потрібно усвідомити структуру розуміння світу речей, їхнього значення, а вже потім влас-

ного стосунку до них [2, с. 5]. Автентичність Куриlikової особистості також розглядаємо як психологічну, метафізичну категорію, де найрадикальнішими кроками особистості є вийти на висоту свого покликання у світі, пройти етап стандартизації, не зруйнувати сталих традицій новітніми абсурдними порожніми формами, не збунтувавшись проти істини і богів [2, с. 6]. Це своєрідне бажання знайти істину. Курилик у творчості також демонстрував проблему особистості в суспільстві (сім'я, громада, етнічна група, країна), особистість моральну та антиморальну, професійну та самотньо-згублену.

Висновки. Отже, проаналізувавши тему «Лабіринту» як семантичної моделі у творчості В. Курилика на прикладі творів «Перед-Лабіринт» / «Pre-maze» (1953), «Лабіринт» / «The maze» (1953), «Вихід з Лабіринту» / «Out of the Maze» (1971) та «Лабіринт» / «The Maze» (1972), ми довели, що для художника важливим фокусом у мистецтві завжди був його власний егоцентризм, а відправним мірилом усіх еволюційних суспільних процесів і ролі людини в них був він сам, власне його оцінка соціальної проблематики відбувалася тільки через призму особистого самоаналізу. Для художника важливо було розпізнати та показати двосторонній шлях пошуку особистості свого центричного начала та своєї ролі у ключових і вирішальних суспільних процесах.

У перспективі подальших досліджень важливо розвинути проблему особистості у творчості В. Курилика, глибше дослідити питання творчого нонконформізму та кризи культурної ідентифікації. Адже сам В. Курилик протягом свідомого життя намагався розв'язати у творчості проблему буття і небуття особистості, визначаючи різноманітні взаємозв'язки людини в суспільстві, передбачаючи сукупність її поведінкових реакцій, окреслюючи художні інтерпретації її моделей поведінки. Щоби вдало передати емоційний типаж того чи іншого персонажа, В. Курилик ішов шляхом проектного самоаналізу, використовуючи творчий ракурс «автор-твір».

1. Гидденс Э. Устроение общества: очерк по теории структуризации / пер з англ. Москва : Академический проект, 2003. 528 с.

2. Митрович К. Автентичність — ідеал нашої

доби. Сучасність. № 2. 1961. С. 3–7.

3. Goddard P. Unravelling Kurelek's enigma; Doc sheds a little light on famous painting. The Toronto Star (Toronto, Ontario). 2012. Nov 9. P. E6.

4. Guly Ch. Wife of the late William Kurelek recalls his simplicity. Ukrainian Weekly. 1987. № 8. Feb 22. P. 9, 13.

5. Harris J. The maze. Arch Gen Psychiatry. 2004. № 61. October. P. 973.

6. Howard R. Psychiatry in pictures. William Kurelek (1927–1977), The Nightmare (detail), graphite on paper. The British journal of psychiatry : the journal of mental science. 2004. №184. P. A2.

7. Jungels G. Suicide: the ultimate rejection, the Maze. Art therapy studies. 1984. October. P. 148–150.

8. Kear A. William Kurelek Life and Work. URL : <https://www.aci-iac.ca/art-books/william-kurelek/biography> (дата звернення: 20.08.2020)

9. Morley P. Kurelek: a biography. Toronto : Macmillan of Canada, 1986. 338 p.

10. Morley P. William Kurelek: The man and the Myth. Canadian Ethnic Studies. 1984. Jan 1, № 16. P. 27–34.

11. Morris K. What's in a brain? Art with the brain in mind. The lancet. 1 June, 2002. URL : [//www.thelancet.com](http://www.thelancet.com) (дата звернення: 23.08.2020)

12. Murphy G. Mad art, bad art, sad art? The lancet. 7 February, 1998. Pg. 455. URL : [//www.thelancet.com](http://www.thelancet.com) (дата звернення: 20.08.2020)

13. Somers K. It's art, for God's sake! The women's post. 2005. November. P. 19.

14. Someone with me. The Autobiography of William Kurelek. Cornell University, 1973. 523 p.

Reference

1. Giddenes E. (2003). Ustroenie obshestva: ocherk po teorii strukturacii, akademicheskii proekt, [Organization of society: an essay on the theory of structuration], [in Russian]

2. Mytrovych K. (1961). Avtentychnist – ideal nashoi doby. [Authenticity is the ideal of our time] Suchasnist, 2, (pg. 3-7). [in Ukrainian]

3. Goddard P. (2012). Unravelling Kurelek's enigma; Doc sheds a little light on famous painting . The Toronto Star, E6

4. Guly Ch. (1987). Wife of the late William Kurelek recalls his simplicity. Ukrainian Weekly, 8, 9, 13

5. Harris J. (2004) The maze. Arch Gen Psychiatry, 61, 973

6. Howard R. (2004). Psychiatry in pictures. William

Kurelek (1927–1977), *The Nightmare* (detail), graphite on paper. *The British journal of psychiatry : the journal of mental science*, 184, A2

7. Jungels G. (1984). *Suicide: the ultimate rejection, the Maze*. *Art therapy studies*, 148–150.

8. Kear A. *William Kurelek Life and Work*. URL : <https://www.aci-iac.ca/art-books/william-kurelek/biography>

9. Morley P. (1986.). *Kurelek: a biography*. Toronto : Macmillan of Canada, 338

10. Morley P. (1984). *William Kurelek: The man and the Myth*. *Canadian Ethnic Studies*, 16, 27–34

11. Morris K. (2002). *What's in a brain? Art with the brain in mind*. *The lancet*. URL : <https://www.thelancet.com>

12. Murphy G. (1998). *Mad art, bad art, sad art? The lancet*, 455 // www.thelancet.com

13. Somers K. (2005). *It's art, for God's sake! The women's post*, 19.

14. *Someone with me* (1973). *The Autobiography of William Kurelek*, Cornell University, 523.

ANNOTATION

Khrystyna Beregovska. The Labyrinth in William Kurelek's Painting: An Attempt at Interpretation
Aim. The purpose of the article is to analyze the concept of labyrinth/maze in the artworks of William Kurelek, by interpretation to explore the semantic and philosophical meaning in several works: *Pre-maze*, 1953, *The Maze*, 1953, *Out of the Maze*, 1971 and *The Maze*, 1972. To goal is to conduct an art-study analysis of individual works of the relevant subject from private collections, introducing them for the first time in a scientific light.

Methodology. General scientific and interdisciplinary methods of research including analysis, synthesis, generalization, formalization and a comparative method - were used to perform the set tasks.

The scientific novelty of the obtained results lies in the art analysis of the semantic and artistic-stylistic concept of the labyrinth/maze in the work of William Kurelek, as one of the fundamental themes through which he raised the painful problem of "author's loneliness" and personal identity. It is therefore very important to raise and analyze the issues of personalities and crises of cultural identification in through the creative prism of William Kurelek, as the grandson of Ukrainian pioneers in the Canadian

prairies at the end of the 19th century.

Results. The work's notoriety comes from its highly graphic portrayal of Kurelek's battle with mental illness. He painted the macabre scene in England in 1953 while a patient at London's Maudsley Hospital. *The Maze* was painted in gouache colors. This artwork is his own way of demonstrating the artist's grief, where hopelessness is depicted as a twisted white rat, the future as an atomic bomb, religion as a worm devouring the Crucifix, friendship as an experimental frog subjected to electric shock, courage - a man in trying to break a brick wall. *The Maze* can be interpreted as Kurelek's attempt to justify this privilege; as Kurelek writes, "I had to impress the hospital staff as being a worthwhile specimen to keep on." *Kurelek's Labyrinth* is compared to Dali's art, which shows his inner mental and spiritual turbulence.

In one work, Kurelek put all his emotional problems and sufferings, he reflected all his despair, putting it in five sections of his life: his rejection of childhood as a person, fears of war, fear of sexual abuse, social problems and a museum of hopelessness. Through the eyes, nose, and mouth we can see the rest of the body lying in a wheat field. Inside the skull itself, each compartment holds a scrap of paper, representing a memory or thought. According to the artist: "The labyrinth/maze is a synthesis of events that took place in my head, it is the story of my life, but not the story that used to be told by the fireplace, resting, it is a story about an exception, an exception that I have always been. I lived another life in a dream, I slept a lot. There were two realities in my head that I couldn't deal with. I decided to throw out one of them."

An example of an attempt to break out of the maze is the work *Out of the Maze*, 1971, where the artist depicts his happy family in the process of praying for a modest lunch / picnic in the middle of a peaceful landscape. This landscape is the real environment of his childhood which he spent in Stonewall, Manitoba. The lake/bog that the author paints in the picture is a lake from his childhood, which we often see in the series *A Prairie Boy's Winter*, 1973 and *A Prairie Boy's Summer*, 1974. Here the author shows his happy family, which he "got" as a result of mental recovery. Harmonious pure colors, geometrically composition – linearity of horizontal plans, perspective speak about harmony of his life. Each element in the artwork has its own rhythm of life. The only evidence of his tragic past is a fragment of a dry thistle / thorn that was blown in the grass by the wind. In the middle of this

element we observe a geometric labyrinth through which the artist has entered the world of a happy life.

Kurelek has always been interested in the problem of the authenticity of the individual, in particular ethnic authenticity, seeking to realize himself in the world. He always felt like a resident of an illusory-mechanical constructed world, which was empty behind the scenes. He tried to understand himself, his uniqueness in the world of existence, trying to realize his place and vocation. In general, we divide authenticity into subjective and objective, as an existential essence - self-awareness in the world. [2, 5] The authenticity of Kurelek's personality is also considered as a psychological, metaphysical category, where the most radical steps of a person are to find their vocation in the world, to pass the stage of standardization, not to break traditions with absurd empty forms. It is a kind of desire to find the truth. Kurelek in his work also demonstrated the problem of personality in society (family, community, ethnic group, country), moral and anti-moral personality, professional and lonely.

Key words: labyrinth/maze, creativity, psychological load, interpretation.